

scénář

Ptačí povídání

dramatizace prózy

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Postavy:

VR = vrána

HR = havran

S = sbor

1SK = první skupina ze sboru

2SK = druhá skupina ze sboru

1D = první dítě ze sboru

2D = druhé dítě ze sboru

...

9D = deváté dítě ze sboru

1KU = první kukačka

2KU = druhá kukačka

3KU = třetí kukačka

PN = pěnkava

PS = písklata

KO = kohout

HO = holoubek

1HO = první holub

2HO = druhý holub

3HO = třetí holub

VHO = všichni holubi

PT = ptáček

HU = husa

PA = pasáček

MHU = mladé husy

SHU = staré husy

CH = chlapci

1HU = první husa

2HU = druhá husa

KZ = kouzelník

1PV = první páv

2PV = druhý páv

...

7PV = sedmý páv

VL = vlaštovičky

1SL = první sólo

2SL = druhé sólo

3SL = třetí sólo

VS = všichni sólisté

Poznámky:

Po každé části Ptačího povídání je ŠTRONZO, zazní gong nebo krátká melodie a děti zaujmou nové postavení. Má-li soubor více dětí může se rozdělit na skupiny a ty pak recitují střídavě. Před recitací si děti procvičí jazýčky! Několik jazykolamů pro mladší děti:

Lovec vedle lovce loví jalovici u jalovce.

Pán kaplan u kaple sklapl paraple.

Šetři pepřem, Petře, při pepření vepře.

Kotě v bytě hbitě motá nitě.

Upadlo Madle mýdlo do umyvadla nebo neupadlo?

Kup si, Květo, poupě, je to skvělá koupě!

Konec pranic pro nic za nic.

Akce:

- VR: Na jeviště přichází vrána, protahuje se a kráká:
„Krá, krá, krá, kráky, krá.“
- HR: Vránu pozoruje, přidá se k ní: „Proč krákáte, vráno?“
- VR: „Protože je ráno.“
- HR: „Aha! Tak tedy dobré ráno!“
Představí se: „Já jsem havran.“
- VR: „Dobré ráno – vrána.“
- HR: „Lidi si mě pletou s vránou.“
- VR: „Se mnou? A proč?“
- HR: „Vy krákáte kráky, krák, já zas krákám naopak.“
- VR: „Jak?“
- HR: „Krák, kráky, krák, kráky...“
- VR: „Kráky, krák, kráky, krák...“
- VR, HR: Společně, až je krákání jednotné. Oba se tomu diví.
- S: Ze všech stran za nimi přibíhají ostatní děti, které potají sledovaly jejich krákání.
- 1D: „Jeden kráká.“
- 2D: „Jeden kejhá.“
- 3D: „Jeden kvoká.“
- 4D: „Jeden hvízdá.“
- 5D: „Jeden toká.“
- 6D: „Kachna, jako každý pták, strašně vrže na zobák.“
- 7D: „Jednou jsem vám slyšel zase...“
- S: „Co?“

- 7D: „Čuně, vepře, čili prase, jak si zpívá chrochty, chroch, z toho bych se roznemoh.“
- 8D: „Hrdlička chce cukrů, cukrů.“
- S: Opakuje: „Cukrů, cukrů.“
- 9D: „Křepelka zas pět peněz.“
- S: Opakuje: „Pět peněz, pět peněz.“
- VR: Odstrčí sousedy, vyjde vpřed, naparuje se a chlubí:
„Není nad mé zakrákání, to je moje zazpívání. Kráky, krák, kráky, krák, tak nezpívá žádný pták.“
- S: Rozdělí se na dvě skupiny. Druhá skupina jde k vráně a havranovi. Skupiny stojí proti sobě bokem k hledišti.
- 1SK: „Vrány a havrani, co máte k snídani?“
- 2SK: (krátce, rychle, jako klapání zobákem)
„Vítr se sněhem, vítr na stráni.“ (2× opakuji)
- 1SK: „Vrány a havrani, co máte k obědu?“
- 2SK: „Drn, zmrzlý drn, střep ledu.“ (2× jako poprvé)
- 1SK: „Vrány a havrani, a večer, propána?“
- 2SK: „Ohřejem si, co zbylo od rána!“ (normálně, důrazně)

- ŠTRONZO -

- S: Děti se rozběhnou, zaplní prostor – tři děti = kukačky v popředí.
„Kdes, kukačko, kde jsi byla, žes tak dlouho nekukala?“
- 1KU: *„Já kukala v černém lese, čekala jsem na mládence.“*
- 2KU: *„Já kukala v černém háji, kde kukačky kukávají.“*
- 3KU: *„Já kukala na dubu, volala jsem na Kubu – kuku, kuku, kluku, kluku.“*
- S: Rozdělí se na dvě skupiny.
- 1SK: Pobíhá a volá: *„Kuku, kuku, kluku, kluku...“* (2×)
- 2SK: Pobíhá a volá: *„Kuku, kuku, kuku, i ty jeden kluku...“* (2×)

- ŠTRONZO -

- S: Děti zůstávají v prostoru – jedna pěnka a pět písčat dopředu.
Písčata utvoří řadu čelem do hlediště, dřepnou, skloní hlavy.
„Na jabloni mezi listy pěnkavice šveholí.“
- PN: Hladí hlavy písčat: *„Mějte se tu děti rády, já poletím do polí.“*
Odletí z jeviště.
- S: *„Srdcí pět se tulí k sobě, deset očí hledí ven.“*
- PS: Zvednou hlavy: *„Všude krása v božím světě, ale štěstí doma jen.“*
- S: *„Na jabloni mezi listy šeptají si písčata.“*
- PS: Vstanou: *„Svoje hnízdo neprodáme ani za hrad ze zlata!“*
Vracejí se do sboru.

- ŠTRONZO -

- S: Zůstává.
- PN: Přibíhá pěnka = vrabec s pytlek smetí a pobíhá mezi dětmi.
- S: Uhýbá, diví se, co se to děje: „*Kdo to letí, kdo to letí?*“
- 1D: Přibíhá k vrabci, uklidní ho, prohlíží si obsah pytle:
„*Vrabec nese pytel smetí a pár zrněk pšenice!*“
Čtyři další děti se k nim přidají a perou se s vrabcem o pytel.
- S: „*Vrabčáci se na něj vrhli a už byla pranice.*“
- 1D: Vrabčáky uklidňuje, domlouvá:
„*Vrabče, vrabče, ty zlý chlapče, proč se s jiným pereš, zrnko ze zobáčku bereš?*“
- S: Také domlouvá – opakuje text:
„*Vrabče, vrabče, ty zlý chlapče, proč se s jiným pereš, zrnko ze zobáčku bereš?*“

- ŠTRONZO -

- S: Utvoří řadu čelem do hlediště, klek nebo dřep, nebo sedí na lavici, hlavy skloní, spí.
- KO: Pohybuje se za sborem.
- 1D: „*Den ještě nezačal, jen trochu vystrčil červánky. Kohoutek, blázínek už sedá na plaňky. Kokrhá, kokrhá na celou ves.*“
- S: Děti se protahují, zívají, probouzí se.
- KO: Zvedá nohy, pyšně se prochází za dětmi, chlubí se:
„*Vstávejte, lenoši, vždyť už je dnes. Kykyryký, kykyryký, všechno v domě spí, jenom já se dvorem toulám, den vyhlížím, ráno volám, vyháním tmu za ploty, všechny budím z dřímoty. Kykyryký...*“ (2×)
- 2D: Probouzí se, jde za kohoutkem a domlouvá mu:
„*Můj kohoutku, kokrháči, zahradám se vyhni radši. Vyhrabeš tam lilie a sedlák ti nabije.*“ Vrátí se.

- S: Vstane, posmívá se kohoutkovi:
„Nabije, nabije, lilie, lilie, nabije! Ten sedlák ti nabije.“
- KO: Prudce obrací hlavou vpravo vlevo.
- HO: Přijde ke kohoutkovi a říká: *„Kohoutku, poslyš, jsi tu sám?“*
Vede ho stranou. *„Něco ti pošeptám.“*
- S: Po špičkách se přibližuje a poslouchá.
- HO: *„Hospodář prý si zasívá do pole zrnka vábivá. Poletíme na ně ze dvora, dřív než je navždy zaorá.“*
- KO: Chodí, přemýšlí, pak se rázně rozhodne:
„Kykyryký, nepůjdu s tebou do žita.“
- S: Lekne se, ustoupí.
- KO: *„Hospodář zasel zrníček, aby mu rostl chlebiček. Ať si je pěkně zaoře. Já budu hledat po dvoře! Kykyryký!“*
- S: Kohoutka obstoupí a chválí ho – posunky – nemluví.
- HO: Nafukuje se, urazil se, odchází stranou.

- ŠTRONZO -

- S: Zaplní jeviště, jedno dítě vyběhne a ukazuje na místo na podlaze.
- 1D: *„Holubice, holubička, snesla vejce do hnízdečka!“*
- S: Se seběhne kolem hnízdečka, nakukuje, pokyvuje hlavami:
„Holub se chlubí, vrká na holuby.“
- 2D: Opustí sbor a vykřikuje:
„Vrkúúú, vrkúúú, bude svátek, až se nám narodí párek holoubátek!“
- S: *„Nikdo se tak nechlubí, jako holubi.“*
- 1HO: Opustí sbor, jde dopředu a chlubí se:
„Vrkú, vrkú, vrkú, já jsem holub z Nasavrků!“

- 2HO: Opustí sbor, přistoupí k prvnímu, chlubí se ještě víc:
„A to já mám větší štěstí. Bydlím v Praze na náměstí.“
- 3HO: Opustí sbor, vejde mezi dva holuby, odstrčí je a naparuje se:
„Ubožáci.“
- S: *„Řekne třetí.“*
- 3HO: *„Víte, kam já dneska letím?“*
- S: Kýve hlavami, že neví. Oba holubi také.
- 3HO: *„Nesu zprávu do Budějic. Holub pošťák, ten je nejvíc.“*
- VHO: Začnou se hádat, prát, hledají pírkou po kolenou, natřásají se, naparují.
- S: *„Holubi se začali hádat, vztekle vrkat, křídly mávat. Až to jejich vrkú, vrkú, končí počítáním brků.“*
- 1D: Ukáže na tři holuby:
„Nikdo se tak nechlubí, jako holubi.“
- 1HO: Klopýtá, hladí si koleno, naříká:
„Vrk, vrk, vrkú už nechci do Nasavrků.“
- 2HO: Kulhá a drží se za hlavu:
„Vrk, vrk, vrk, zlomil jsem si krk.“
- 3HO: Tahá za sebou nohu a hladí si loket:
„Vrkú, vrk, vrkú, vrk, zas mi chybí jeden brk.“

- ŠTRONZO -

- S: Utvoří skupinku vlevo a pohybuje se na místě z nohy na nohu jako husy.
- HU: Opustí sbor, vyjde vpřed a volá směrem vpravo:
„Hospodyňko, vyjdi z dveří, za kůrku, za kůrku na peřinku dám ti peří pro tebe i pro Jirku.“
- PA: Opustí sbor a shání všechny husy do houfu.
- S: Houf kolébavou chůzí pochoduje jevištěm.
- PA: *„Husy moje, domů jděte, ať mi v dešti nezmoknete.“*
- S: Při chůzi v rytmu, krátké vyslovování = kejhání:
„Ať si zmoknem, ať si zmoknem. Však my přece nepromoknem.“
- HU: Jde k pasáčkovi a říká: *„Proto padá vodička, aby vyprala si peří každá slušná husička.“*
- S: Pohybem hlavy vpravo, vlevo si myje peříčka a rozděluje se na tři skupiny: dvě větší skupiny = staré a mladé husy a jedna menší skupina = chlápci (stačí 3 až 4 děti, nejlépe chlápci).
- MHU: Ruce v bok, otočka vlevo, vpravo – štěbetají:
„My jsme malé panenky, my jsme malé panenky.“
- SHU: Mávnou rukou: *„My jsme také byly, my jsme také byly.“*
- CH: Posmívají se, ukazují na staré husy: *„Ale dávno, ale dávno!“*
- S: *„Tak, tak, tak, tak,“* odchází husím pochodem.

- ŠTRONZO -

- S: Utvoří semknutý kruh = rybníček, klekne si a dá hlavy dolů.
Dvě dívky se postaví stranou!
- 1HU: Pije vodu z rybníku.
- 2HU: „Huso, husičko divoká, zas u nás piješ z rybníka?
Kde jsi tak dlouho v zimě byla?“
- 1HU: Přestane pít a vysvětluje: „Vracím se z kraje za moři, přes devatero
pohoří k vám, kde jsem se narodila.“
- 2HU: Ukazuje na rameno 1HU: „Huso, husičko, chybí ti peříčko,
kde jsi byla, kde jsi to peříčko vytratila?“
- 1HU: Obchází rybníček a hledá peříčko: „*Snad jsem ho ztratila
na návsi v rybníce, když jsem se koupala v studené vodičce.*
Dál obchází, pak zůstane stát a prosí rybníček:
*“Můj milý rybníčku, ty modrá vodičko,
neviděly jste tu mé peříčko?“*
- S: Dá hlavy vzhůru.
*„Já rybník nevím sám, ještě se podívám, možná,
že po vodě plyne.“* (velmi pomalu, tlumeně)
Dá hlavy dolů.
- 2HU: Vezme 1HU kolem ramen a domlouvá jí:
*„Pro jedno peříčko, ty hloupá husičko,
však ti zas naroste jiné.“*

- ŠTRONZO -

- S: Zaujme postoj vlevo, jedno dítě = kouzelník vystoupí, čaruje, ale nemluví, vše vyjadřuje pohyby rukou, hlavy, tělem (mim):
„Kouzelník má těžkou hlavu, vyčaroval sedm pávů.“
- KZ: Ukáže na dvě děti ve sboru, ty vystoupí a zaujmou bojovou pozici. KZ se rozkročí, založí si ruce křížem na prsa, kývne hlavou, rukou ukáže na dalšího páva. Takto bude postupovat u všech pávů.
- S: *„První páv se s druhým měří.“*
- 1P: Se chlubí, ukazuje na sebe: *„Já mám hezčí duhu v peří.“*
- 2P: *„Já mám hezčí duhu v peří.“*
- 1P, 2P: Chvilku se hádají, přidávají na hlasitosti, zkracují věty.
- KZ: Mávne rukou.
- 1P, 2P: Uklidní se a jdou si stoupnout na okraj jeviště.
- S: Další pávi se k nim budou postupně přidávat.
„Třetí strašně utrácí.“
- 3P: Zamrká, podívá se do zrcátka = dlaň (2×): *„Chci mít oči mrkací.“*
 Zařadí se k 1P a 2P.
- S: *„Čtvrtý páv se všude chlubí.“*
- 4P: Zvedá ruce – ukazuje jak je veliký: *„Já přerostu smrk i duby!“*
- S: *„Pátý páv se před psy pyšní.“*
- 5P: Hladí si břicho, mlaská: *„Já sním naráz nůši višní.“*
- S: *„Šestý volá do rozhlasu.“*
- 6P: Zakašle, něco zanotuje, vyzývavě ke všem zvedne ruce:
„Kdo si všimne mého hlasu?!?“
- S: *„A ten sedmý?“ (pauza) „Ten jen pláče.“*

7P: Vzlyká, pláče, utírá si oči oběma rukama:
„Já chci zlaté punčocháče!!“

Pozn.: Pávi se postupně řadí čelem do hlediště. Když mluví S má ŠTRONZO.
Když mluví páv dělají stále pohyby, kterými se představili – udržují rytmus mluveného slova.

- ŠTRONZO -

S: Děti jako vlaštovičky přilétají ze všech stran a mávají křídly.
Pípají: *„Píp, píp, píp...“*
Zaplní celý prostor. Tři sólisté se postaví stranou.

1S: *„Vrátily se vlaštovičky, štěbetají na dvoře.“*

S: Mávají křídly, stále se pohybují: *„Všem neseme z velké dálky
pozdravení od moře.“*

2S: *„Vlaštovičky, vlaštovičky, povídky, švitořičky už nám z dálky jaro
nesou, na domov se celé třesou.“*

S: Zpomalují pohyby, rozhlížejí se na všechny strany, hledají místo
na stavění hnízda.

3S: *„Prohlédly si, kde co leží, hnízda, dvorky, špičky věží.
Pak spustily naříkání.“*

S: Zastaví, dívají se na sebe, znova se rozběhnou, hledají:
„Tři vidličky chybí, páni!“

1. část sboru: *„Tři, tři, tři, tři, tři...“*

2. část sboru: *„Vidličky, vidličky, vidličky...“*

> (rytmus 3x)

1S: *„Pokřikují na lidičky.“*

S: Uklidní se, přestanou volat a začnou stavět hnízda = tři až čtyři
děti utvoří kruh, kleknou, uchopí se vzájemně kolem ramen,
hlavy skloní. U každého hnízda stojí vlaštovička.

- VS: Pozorují vlaštovky, obdivují hnízda, obcházejí je, postoupí dopředu.
- 1S: „Vlaštovička švitoříčka, už se domů vrátila. Od léta tu nebyla.“
- 2S: „Pod oblaky nahoře, přeletěla přes moře.“
- 3S: „Pročpak nám nic nevypráví?“
- 1S, 2S: Ukáží na hnízda: „Vlaštovka si hnízdo staví!“
- 1S: „Na řeči teď, prosím vás, na řeči teď nemá čas!“
- S: Jen stojící vlaštovky – upravují hnízda, rovnají, hladí:
„Tydle, tydli, tydlidum, bez cihel a bez kamení postavím si dům.
Celé léto tydli, tydli, zpívám si a v domě bydlím.“

- ŠTRONZO -